

Liberalismens lösen?

Signum den 13 december 2019

En avgörande skillnad mellan de flesta liberaler och konservativa är, som filosofen Michael Oakeshott en gång påpekade, att liberaler som regel saknar tolerans för icke-rationella argument. Medan konservativa anser att hävdvunna normer, som ofta inte kan försvaras med starkare argument än att det alltid har varit på ett visst sätt, äger legitimitet, vill många liberaler pröva (och förkasta) dessa genom förnuftsmässig deliberation. Varför kan inte en familj bestå av fler än två föräldrar? Varför kan man inte identifiera sig med ett annat kön än det biologiska? Varför kan inte fler par än de som traditionellt omfattas av äktenskapsbegreppet få gifta sig? Att som svar på dessa och liknande frågor hänvisa till seden eller traditionen, godtas i allmänhet inte, särskilt om det är individens fri- och rättigheter som anses stå på spel.

I detta lägger jag ingen värdering här; jag bara konstaterar att det brukar förhålla sig så. Därför var det intressant att följa debatten om manlig omskärelse på små pojkar i höstas.

När Centerpartiet fattade det ovanliga stämmobeslutet att förbjuda denna tusenåriga religiösa sedvänja, väckte det, förståeligt nog, upprördhet i judiska kretsar. I Svenska Dagbladet (2/10) skrev representanter för Judiska Centralrådet att den "250-åriga svensk-judiska kulturen" riskerade att försvinna.

Även om det finns rationella argument för manlig omskärelse, som har att göra med vissa (omtvistade) hälsofördelar, var det framför allt just kultur, religion och myt som judar och muslimer i Sverige hänvisade till när de uttalade sig mot ett förbud. I en påfallande frank artikel i tidskriften Kvartal (3/10) skrev Aron Flam och Mustafa Panshiri till och med att manlig omskärelse är "en primitiv blodsrit, ett smärftfullt offer och en invigning i stammen", och att det av dessa anledningar bör vara tillåtet.

Det slags argument som Flam och Panshiri explicit, och många andra lite mer implicit, förde fram måste betraktas som fullständigt främmande för den moderna liberalismen. Rit? Offer? Det är svårt att tänka sig en mer arkaisk och icke-rationell argumentationsgrund än så. Och mycket riktigt skrev den tidigare folkpartiledaren Bengt Westerberg för några år sedan i tidskriften Sans (nr 2/2012): "Logiken kräver att den grundläggande rätten för barn oavsett kön till fysisk integritet måste övertrumfa föräldrarnas tro eller önskningar." Men i höstas ville, såvitt jag kunde se, ingen liberal med samma höga profil föra ett liknande resonemang.

Tvärtom gick många tongivande liberaler ut till försvar för manlig omskärelse. Annie Lööf "beklagade" till exempel sitt eget partis stämmobeslut med hänvisning till religionsfriheten och nationella minoriteters rätt (Aftonbladet 5/10).

Varför? Kanske för att frågan är politiskt känslig och kräver ett mått av pragmatism även om detta vanligtvis inte ryms inom de liberala ramarna – det gäller trots allt en central trossats hos en etablerad och alltmer utsatt svensk minoritet.

Eller är "logiken kräver" inte längre liberalismens lösen?

Johan Wennström